

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

9 päivänä maaliskuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Immateriaalioikeudet – Tekijänoikeus ja lähioikeudet tietoyhteiskunnassa – Direktiivi 2001/29/EY – 3 artiklan 1 kohta – Yleisölle välittämisen käsite – Tekijänoikeudella suojatun teoksen sijoittaminen kolmannen osapuolen internetsivustolle kehystekniikan (framing) avulla – Tekijänoikeuden haltijan luvalla lisenssinsaajan internetsivustolla vapaasti saatavilla oleva teos – Oikeuksien hyödyntämistä koskevan sopimuksen ehto, jonka mukaan lisenssinsaajan on toteutettava framingin vastaisia tehokkaita teknisiä toimenpiteitä – Sallittavuus – Perusoikeudet – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artikla ja 17 artiklan 2 kohta

Asiassa C-392/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Bundesgerichtshof (ylin yleinen tuomioistuin, Saksa) on esittänyt 25.4.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 21.5.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

VG Bild-Kunst

vastaan

Stiftung Preußischer Kulturbesitz,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti R. Silva de Lapuerta, jaostojen puheenjohtajat J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Ilešič (esittelevä tuomari), L. Bay Larsen, N. Piçarra, A. Kumin ja N. Wahl sekä tuomarit T. von Danwitz, M. Safjan, D. Šváby, I. Jarukaitis ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Krausenböck,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.5.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- VG Bild-Kunst, edustajinaan C. Czychowski ja V. Kraetzig, Rechtsanwältin,
- Stiftung Preußischer Kulturbesitz, edustajanaan N. Rauer, Rechtsanwalt,
- Ranskan hallitus, asiamiehinnään A.-L. Desjonquères ja A. Daniel,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

– Euroopan komissio, asiamiehinään T. Scharf, V. Di Bucci ja J. Samnadda,
kuultuaan julkisasiamiehen 10.9.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (EYVL 2001, L 167, s. 10) 3 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat VG Bild-Kunst, joka on kuvataiteen alan tekijänoikeuksien yhteishallinnointiyhteisö Saksassa, ja Stiftung Preußischer Kulturbesitz (jäljempänä SPK), joka on saksalainen kulttuuriperintöä vaaliva säätiö, ja jossa on kyse siitä, että VG Bild-Kunst on kieltäytynyt tekemästä SPK:n kanssa lisenssisopimusta sen teosvalikoiman käytöstä ilman sopimusehtoa, joka velvoittaa viimeksi mainitun lisenssinsaajana käyttäessään sopimuksen kohteena olevia teoksia ja muuta suojattua aineistoa toteuttamaan tehokkaita teknisiä toimenpiteitä suojatakseen kyseiset teokset ja muun suojatun aineiston kolmansien osapuolten toteuttamalta sijoittamiselta internetsivustolle kehystekniikan (framing) avulla.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2001/29

- 3 Direktiivin 2001/29 johdanto-osan 3, 4, 9, 10, 23 ja 31 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”(3) Ehdotettu yhdenmukaistaminen edistää sisämarkkinoiden neljän vapauden toteuttamista ja liittyy erityisesti niiden oikeudellisten peruseriaatteiden noudattamiseen, jotka koskevat omaisuutta, henkinen omaisuus mukaan lukien, sekä ilmaisunvapautta ja yleistä etua.
(4) Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien oikeudellisten puitteiden yhdenmukaistaminen lisää oikeusvarmuutta ja täyttää henkisen omaisuuden korkeatasoisen suojan vaatimukset sekä edistää siten merkittäviä investointeja luovuuteen ja innovaatioon – –
– –
(9) Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien yhdenmukaistamisen on perustuttava suojan korkeaan tasoon, koska nämä oikeudet ovat ratkaisevan tärkeitä henkisen luomistyön kannalta. Niiden suojaaminen auttaa varmistamaan luovuuden ylläpitämisen ja kehittymisen niin tekijöiden, esittäjien, tuottajien, kuluttajien, kulttuurin, teollisuuden kuin suuren yleisön etujen mukaisesti. Tämän vuoksi henkisen omaisuuden tunnustetaan olevan erottamaton osa omaisuuden käsitettä.
(10) Voidakseen jatkaa luovaa ja taiteellista työtään tekijöiden tai esittäjien on saatava asianmukainen korvaus työnsä käyttämisestä, kuten myös tuottajien voidakseen rahoittaa tällaista työtä. Tuotteiden kuten äänitteiden, elokuvien tai multimediatuotteiden sekä esimerkiksi tilauspalvelujen kaltaisten palvelujen tuottamiseen vaadittavat investoinnit ovat merkittäviä. Henkistä omaisuutta koskevien oikeuksien riittävä oikeudellinen suoja on tarpeen, jotta tämän korvauksen saatavuus voidaan taata ja mahdollistaa näille investoinneille riittävä tuotto.

--

- (23) Tällä direktiivillä olisi edelleen yhdenmukaistettava tekijän oikeutta välittää teoksia yleisölle. Tämä oikeus tulisi ymmärtää laajasti siten, että se koskee kaikenlaista välittämistä yleisölle, joka ei ole läsnä paikassa, josta välittäminen saa alkunsa. Tämän oikeuden olisi katettava kaikenlainen teoksen siirto ja edelleen siirto yleisölle sekä langallisesti että langattomasti, mukaan lukien yleisradiointi. Tämän oikeuden ei olisi koskettava muita toimia.

--

- (31) Eri oikeudenhaltijaryhmien välisten samoin kuin eri oikeudenhaltijaryhmien ja suojatun aineiston käyttäjien välisten oikeuksien ja etujen oikeudenmukainen tasapaino on turvattava. Jäsenvaltioissa säädettyjä nykyisiä poikkeuksia ja rajoituksia näihin oikeuksiin on arvioitava uudelleen uuden sähköisen ympäristön kannalta. Tiettyjä yksinoikeustoimia koskevien poikkeusten ja rajoitusten nykyisillä eroilla on välitön kielteinen vaikutus sisämarkkinoiden toimintaan tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla. Nämä erot saattavat tulla näkyvämmiksi rajojen ylitse tapahtuvan teosten hyödyntämisen ja rajat ylittävien toimien edelleen lisääntyessä. Sisämarkkinoiden asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi nämä poikkeukset ja rajoitukset olisi määriteltävä yhdenmukaisemmin. Yhdenmukaistamisen asteen olisi perustuttava vaikutukseen, joka poikkeuksilla ja rajoituksilla on sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan.”

- 4 Mainitun direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus välittää yleisölle teoksia ja oikeus saattaa muu aineisto yleisön saataviin”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.

--

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa mainitut oikeudet eivät sammu tässä artiklassa säädetyllä tavalla tapahtuvan yleisölle välittämisen tai yleisön saataviin saattamisen yhteydessä.”

- 5 Direktiivin 2001/29 6 artiklan, jonka otsikko on ”Teknisiä toimenpiteitä koskevat velvoitteet”, 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä riittävästä oikeudellisesta suojasta tehokkaiden teknisten toimenpiteiden kiertämistä vastaan, jos asianomainen teon suorittaja on tiennyt tai jos hänellä on ollut perusteltu aihe tietää toimintansa tarkoittavan kiertämistä.

--

3. Tässä direktiivissä ’teknisillä toimenpiteillä’ tarkoitetaan tekniikoita, laitteita tai osia, jotka on suunniteltu normaalissa käyttötarkoituksessa estämään tai rajoittamaan teoksiin tai muuhun aineistoon kohdistuvia tekoja, joihin ei ole saatu lupaa laissa säädettyjen tekijänoikeuden tai tekijänoikeuden lähioikeuksien haltijalta tai [tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11.3.1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivin 96/9/EY [(EYVL 1996, L 77, s. 20)] III luvussa säädetyin sui generis -oikeuden haltijalta. Teknisiä toimenpiteitä pidetään tehokkaina, jos oikeudenhaltijat valvovat suojatun teoksen tai muun aineiston käyttöä jonkin sellaisen pääsynvalvontatoimen tai suojauskeinon avulla, jolla tavoiteltu suoja saavutetaan, ja joita ovat esimerkiksi teoksen tai muun aineiston salaus, muuntaminen tai muunlainen muuttaminen taikka kopioinnin valvontajärjestelmä.”

Direktiivi 2014/26/EU

- 6 Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien kollektiivisesta hallinnoinnista sekä usean valtion alueen kattavasta musiikkiteosten oikeuksien lisensioinnista verkkokäyttöä varten sisämarkkinoilla 26.2.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/26/EU (EUVL 2014, L 84, s. 72) 16 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhteishallinnointiorganisaatiot ja käyttäjät neuvottelevat oikeuksien lisensioinnista vilpittömässä mielessä. Yhteishallinnointiorganisaatioiden ja käyttäjien on annettava toisilleen kaikki tarvittavat tiedot.

2. Lisensiointiehtojen on perustuttava objektiivisiin ja syrjimättömiin kriteereihin. Oikeuksien lisensoijien myöntäviä yhteishallinnointiorganisaatioita ei saa vaatia käyttämään käyttäjän kanssa sovittuja lisensiointiehtoja ennakkotapauksena muissa verkkopalveluissa sovellettaville ehdoille, jos käyttäjä tarjoaa uudentyypistä verkkopalvelua, joka on ollut yleisön saatavilla unionissa alle kolmen vuoden ajan.

Oikeudenhaltijoiden on saatava oikeuksiensa käytöstä asianmukainen korvaus. Yksinoikeuksien ja korvaus-oikeuksien tariffien on oltava kohtuullisia suhteessa muun muassa oikeuksien käytön taloudelliseen arvoon liiketoiminnassa, kun otetaan huomioon teosten ja muun aineiston käytön luonne ja laajuus, sekä suhteessa yhteishallinnointiorganisaation tarjoaman palvelun taloudelliseen arvoon. Yhteishallinnointiorganisaation on ilmoitettava asianomaiselle käyttäjälle näiden tariffien vahvistamisessa käytetyt kriteerit.”

Saksan lainsäädäntö

- 7 Tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista annetun lain (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte) 19a §:n mukaan tekijänoikeudella suojattujen teosten saattaminen yleisön saataviin edellyttää oikeudenhaltijoiden lupaa.
- 8 Yhteishallinnointiyhteisöjen suorittamasta tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien hallinnoinnista annetun lain (Gesetz über die Wahrnehmung von Urheberrechten und verwandten Schutzrechten durch Verwertungsgesellschaften; jäljempänä VGG) 34 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan yhteishallinnointiyhteisöillä on velvollisuus antaa hallinnoimiensa oikeuksien perusteella pyynnöstä jokaiselle käyttöoikeudet asianmukaisin ehdoin.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 9 SPK vastaa Deutsche Digitale Bibliothekin (jäljempänä DDB) toiminnasta; DDB on kulttuurille ja tieteelle omistettu digitaalinen kirjasto, joka tarjoaa verkkoalustan saksalaisten kulttuuri- ja tiedelaitosten verkkoa varten.
- 10 DDB:n internetsivusto sisältää linkkejä digitoituihin sisältöihin, jotka on tallennettu osallistuvien laitosten verkkoportaaleihin. DDB itse tallentaa ”digitaalisen näyteikkunan” ominaisuudessa ainoastaan esikatselukuvia (thumbnails), eli pienennettyjä versioita alkuperäisen kokoisista kuvista. Jos käyttäjä klikkaa tällaista esikatselukuvaa, hän päätyy vastaavalle kohdesivulle DDB:n internetsivustolla, joka sisältää suurennettun version (440 x 330 pikseliä) katselukuvasta. Klikkaamalla tätä suurennettua kuvaa tai käyttämällä suurennuslasitoimintoa esikatselukuvan suurennettu versio, jonka korkein resoluutio on 800 x 600 pikseliä, näytetään lightboxissa. Lisäksi painike ”Näytä kohde alkuperäisellä sivustolla” sisältää suoran linkin sen laitoksen internetsivustolle, joka tarjoaa kohteen, eli joko laitoksen aloitussivulle tai kohdesivulle.

- 11 VG Bild-Kunst asettaa ehdoksi sille, että SPK:n kanssa tehdään sopimus sen teosvalikoiman käytöstä esikatselukuvien muodossa, sopimusehdon, jonka mukaan käyttäessään sopimuksen kohteena olevia teoksia ja muuta suojattuja aineistoa lisenssinsaaja sitoutuu toteuttamaan tehokkaita teknisiä toimenpiteitä suojatakseen kolmansien osapuolten suorittamalta framingiltä kyseisten teosten tai muun suojatun aineiston esikatselukuvia, jotka näytetään DDB:n internetsivustolla.
- 12 SPK katsoi, ettei tällainen sopimusehto ollut kohtuullinen tekijänoikeuksiin sovellettavan säännösten näkökulmasta, ja nosti kanteen Landgericht Berlinissä (Berliinin alueellinen alioikeus, Saksa) sen toteamiseksi, että VG Bild-Kunstilla on velvollisuus myöntää kyseessä oleva lisenssi SPK:lle ilman, että tämä lisenssi edellyttäisi tällaisten teknisten toimenpiteiden toteuttamista.
- 13 Landgericht Berlin jätti tämän kanteen tutkimatta. Kammergericht Berlin (Berliinin alueellinen ylioikeus, Saksa) kumosi viimeksi mainitun antaman tuomion SPK:n valituksen johdosta. VG Bild-Kunst vaatii Revision-valituksellaan SPK:n valituksen hylkäämistä.
- 14 Bundesgerichtshof (ylin yleinen tuomioistuin, Saksa) täsmentää yhtäältä, että VGG:n 34 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen, jolla direktiivin 2014/26 16 artikla on saatettu osaksi Saksan oikeusjärjestystä, mukaan yhteishallinnointiyhteisöillä on velvollisuus antaa hallinnoimiensa oikeuksien perusteella pyynnöstä jokaiselle käyttöoikeudet asianmukaisin ehdoin.
- 15 Toisaalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että sen oikeuskäytännössä, joka vahvistettiin sen ajanjakson aikana, jolloin VGG:llä kumottua kansallista lainsäädäntöä sovellettiin, ja joka tämän tuomioistuimen mukaan ei ole menettänyt kaikkea merkitystään, hyväksytään se, että yhteishallinnointiyhteisöt voivat poikkeuksellisesti olla noudattamatta velvollisuuttaan ja kieltäytyä antamasta lisenssiä hallinnoimiensa oikeuksien käyttöön, jos kyseinen kieltäytyminen ei merkitse monopoliaseman väärinkäyttöä ja jos yhteishallinnointiyhteisö voi esittää lisenssipyyntöä vastaan ensisijaisia oikeutettuja etuja. Tässä yhteydessä sen määrittämiseksi, onko kyseessä asiaperustein perusteltu poikkeus, on punnittava asianosaisten etuja ottaen huomioon lain tavoitteet sekä yhteishallinnointiyhteisön periaatteellisen sopimuskentekovelvollisuuden tarkoitus.
- 16 Revision-valituksen menestyminen riippuu siitä, onko, toisin kuin ylioikeus katsoi, DDB:n sivuston kaltaisella internetsivustolla oikeudenhaltijan, tässä tapauksessa VG Bild-Kunstin, suostumuksella käytettävissä olevan teoksen sijoittaminen framingin avulla kolmannen osapuolen internetsivustolle direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua teoksen yleisölle välittämistä, kun se toteutetaan kiertämällä framingin vastaiset suojoitoimenpiteet, jotka oikeudenhaltija on toteuttanut tai määrännyt lisenssinsaajan toteuttamaan. Jos näin olisi, kyseisellä menettelyllä vaikutettaisiin VG Bild-Kunstin jäsenten oikeuksiin ja VG Bild-Kunst voisi pätevästi asettaa lisenssin myöntämisen edellytykseksi sen, että SPK sitoutuu lisenssisopimuksessa toteuttamaan tällaisia suojoitoimenpiteitä.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kun esikatselukuvia sijoitetaan framingin avulla kolmannen osapuolen sivustolle kiertämällä teknisiä suojoitoimenpiteitä, joita oikeudenhaltija on toteuttanut tai määrännyt toteutettaviksi, tällainen sijoittaminen merkitsee välittämistä uudelle yleisölle. Muussa tapauksessa oikeus välittää teos yleisölle internetissä sammuisi direktiivin 2001/29 3 artiklan 3 kohdan vastaisesti tosiasiallisesti heti, kun teos on saatettu vapaasti kaikkien internetin käyttäjien saataviin internetsivustolla oikeudenhaltijan luvalla, eikä oikeudenhaltija voisi säilyttää määräysvaltaa teoksensa taloudelliseen hyödyntämiseen ja varmistautua riittävästä osallistumisesta sen käyttöön taloudellisiin tarkoituksiin.
- 18 Koska Bundesgerichtshofilla on kuitenkin epäselvyyttä siitä, miten tähän kysymykseen on vastattava, kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee framingiä (määräys 21.10.2014, BestWater International, C-348/13, ei julkaistu, EU:C:2014:2315) ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 11 artiklassa taattua sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta digitaalisella (tuomio 8.9.2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, 45 kohta), ja kun tästä

oikeuskäytännöstä seuraa, että hyperlinkit edistävät internetin moitteetonta toimintaa sekä näkemysten ja tietojen vaihtoa, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko oikeudenhaltijan suostumuksella vapaasti saatavilla olevalla internetsivustolla käytettävissä olevan teoksen sijoittaminen kolmannen osapuolen internetsivustolle kehystekniikan (framing) avulla direktiivin [2001/29] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua teoksen välittämistä yleisölle, jos se toteutetaan kiertämällä kehystekniikan käyttämisen vastaiset suojatoimenpiteet, jotka oikeudenhaltija on toteuttanut tai määrännyt toteutettaviksi?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että tekijänoikeudella suojattujen teosten, jotka on saatettu vapaasti yleisön saataviin tekijänoikeuden haltijan suostumuksella internetsivustolla, sijoittaminen kolmannen osapuolen internetsivulle framingin avulla on tässä säännöksessä tarkoitettua yleisölle välittämistä, jos tämä sijoittaminen toteutetaan kiertämällä framingin käyttämisen vastaiset suojatoimenpiteet, jotka oikeudenhaltija on toteuttanut tai määrännyt toteutettaviksi.
- 20 Tältä osin on palautettava mieleen, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana.
- 21 Tekijöillä on näin ollen kyseisen säännöksen nojalla luonteeltaan ehkäisevä oikeus, jonka perusteella he voivat puuttua sellaiseen yleisölle välittämiseen, johon heidän teostensa mahdolliset käyttäjät saattaisivat ryhtyä, ja kieltää tällaisen välittämisen (ks. vastaavasti tuomio 7.8.2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 22 Nyt käsiteltävässä asiassa on aluksi huomautettava, että – kuten tämän tuomion 10 kohdasta ilmenee – pääasia koskee lähinnä alkuperäiskappaletta pienempien digitaalisten kappaleiden eli esikatselukuvien valmistamista suojatuista teoksista.
- 23 Yhtäältä on todettava, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää, että pääasian asianosaisten välillä on kiistatonta, että SPK:n suunnittelema sellaisten esikatselukuvien julkaiseminen, jotka SPK tallentaa ja jotka kuvaavat VG Bild-Kunstin teosvalikoimaan kuuluvia tekijänoikeudella suojattuja teoksia, on direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämistä ja edellyttää siten oikeudenhaltijoiden lupaa.
- 24 Koska SPK kieltäytyy kuitenkin toteuttamasta toimenpiteitä, joilla pyritään estämään näiden esikatselukuvien sijoittaminen framingin avulla kolmansien osapuolten internetsivustoille, on ratkaistava, onko tällaista sijoittamista framingin avulla itsessään pidettävä direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yleisölle välittämisenä, sillä mikäli näin olisi, VG Bild-Kunst voisi tekijänoikeuksien yhteishallinnointiyhteisönä määrätä SPK:n toteuttamaan nämä toimenpiteet.
- 25 Toisaalta on niin, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 120 kohdassa, että kyseessä olevien teosten koon muuttamisella ei ole merkitystä sen arvioinnissa, onko kyse yleisölle välittämisestä, niin kauan kuin näiden teosten alkuperäiset osatekijät ovat havaittavissa, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava pääasiassa.

- 26 Kuten unionin tuomioistuin on jo katsonut, direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu käsite ”yleisölle välittäminen” on, kuten tämän direktiivin johdanto-osan 23 perustelukappaleesta ilmenee, ymmärrettävä laajasti siten, että se koskee kaikenlaista välittämistä yleisölle, joka ei ole läsnä paikassa, josta välittäminen saa alkunsa, ja siten kaikenlaista tämän luonteista teoksen siirtoa ja edelleen siirtoa yleisölle sekä langallisesti että langattomasti, mukaan lukien yleisradiointi (tuomio 19.12.2019, Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Direktiivin 2001/29 johdanto-osan neljännessä, yhdeksännessä ja kymmenennestä perustelukappaleesta näet ilmenee, että direktiivin päätavoitteena on suojan saattaminen korkealle tasolle tekijöiden hyväksi, mikä mahdollistaa sen, että nämä saavat teostensa käytöstä asianmukaisen korvauksen erityisesti silloin, kun teoksia välitetään yleisölle (ks. vastaavasti tuomio 7.8.2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, 18 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 28 Mainitun direktiivin 3 artiklan 3 kohdasta ilmenee lisäksi, että lupa sisällyttää suojattuja teoksia yleisölle välittämiseen ei sammuta oikeutta sallia tai kieltää näiden teosten muu yleisölle välittäminen (tuomio 7.3.2013, ITV Broadcasting ym., C-607/11, EU:C:2013:147, 23 kohta).
- 29 Kuten unionin tuomioistuin on useaan kertaan todennut, direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa yleisölle välittämisen käsitteessä yhdistyy kaksi kumulatiivista tekijää, eli teoksen ”välittäminen” ja teoksen välittäminen ”yleisölle” (tuomio 2.4.2020, Stim ja SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 28.10.2020, BY (Valokuvatodiste), C-637/19, EU:C:2020:863, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 30 Ensinnäkin kaikki toiminta, jolla käyttäjä antaa täysin tietoisena menettelynsä seurauksista pääsyn suojattuihin teoksiin, voi olla direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua välittämistä (ks. vastaavasti tuomio 2.4.2020, Stim ja SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 28.10.2020, BY (Valokuvatodiste), C-637/19, EU:C:2020:863, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 31 Toiseksi on todettava, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettun yleisölle välittämisen käsitteen soveltamisalaan kuulumiseksi edellytetään vielä, että suojatut teokset todella välitetään yleisölle, jolloin mainittu välittäminen koskee rajoittamatonta määrää potentiaalisia vastaanottajia (tuomio 19.12.2019, Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, 66 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja henkilöitä on oltava varsin huomattava määrä (tuomio 29.11.2017, VCAST, C-265/16, EU:C:2017:913, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 32 Jotta kyseessä voisi olla yleisölle välittäminen, suojattu teos on välitettävä tietyllä teknisellä tavalla, joka poikkeaa siihen asti käytetyistä tavoista, tai, jos näin ei ole, uudelle yleisölle eli yleisölle, jota tekijänoikeuden haltija ei ottanut huomioon silloin, kun se antoi luvan teoksensa alkuperäiseen yleisölle välittämiseen (tuomio 19.12.2019, Nederlands Uitgeversverbond ja Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 33 Unionin tuomioistuin on lisäksi korostanut direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämisen käsitteestä, että sitä on arvioitava kulloisessakin asiayhteydessä (tuomio 14.6.2017, Stichting Brein, C-527/15, EU:C:2017:456, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Tällaisessa arvioinnissa on otettava huomioon useita toisiaan täydentäviä, epäitsenäisiä ja keskenään riippuvaisia arviointiperusteita. Koska näiden arviointiperusteiden intensiteetti voi erilaisissa todellisissa tilanteissa olla hyvin vaihteleva, niitä on sovellettava sekä erikseen että yhdessä toistensa kanssa (ks. vastaavasti tuomio 2.4.2020, Stim ja SAMI, C-753/18, EU:C:2020:268, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 35 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee erityisesti yhtäältä, että framing, jossa internetsivuston sivu jaetaan useaan kehykseen ja yhdellä niistä näytetään klikattavan linkin tai upotetun internetlinkin (inline linking) avulla elementti, joka on peräisin toiselta sivustolta, jotta kyseisen sivuston käyttäjiltä salattaisiin kyseisen elementin alkuperäinen ympäristö, on tämän tuomion 30 ja 31 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämistä, koska tämän tekniikan vaikutuksena on, että näytetty elementti saatetaan kaikkien kyseisen internetsivuston potentiaalisten käyttäjien saataviin (ks. vastaavasti tuomio 13.2.2014, Svensson ym., C-466/12, EU:C:2014:76, 20, 22 ja 23 kohta).
- 36 Toisaalta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että koska framingissa käytetään samaa teknistä tapaa, jota jo käytetään suojatun teoksen välittämiseen yleisölle alkuperäisellä internetsivustolla, eli teknisenä tapana on internetissä välittäminen, kyseinen välittäminen ei täytä edellytystä uudesta yleisöstä, ja koska mainittu välittäminen ei näin ollen kuulu direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ”yleisölle” välittämisen piiriin, tällainen välittäminen ei edellytä tekijänoikeuden haltijoiden lupaa (ks. vastaavasti tuomio 13.2.2014, Svensson ym., C-466/12, EU:C:2014:76, 24–30 kohta).
- 37 On kuitenkin huomautettava, että tämä oikeuskäytäntö perustui sellaiseen tosiseikkoja koskevaan toteamukseen, että mahdollisuutta saada kyseiset teokset saataviin internetsivustolla ei ollut rajoitettu millään tavalla (tuomio 13.2.2014, Svensson ym., C-466/12, EU:C:2014:76, 26 kohta ja määräys 21.10.2014, BestWater International, C-348/13, ei julkaistu, EU:C:2014:2315, 16 ja 18 kohta). Tällaisten toimenpiteiden puuttuessa unionin tuomioistuin siis katsoi, että kun oikeudenhaltija saattaa teoksensa vapaasti yleisön saataviin tai antaa luvan tällaiseen saataviin saattamiseen, se on alusta alkaen tarkoittanut kaikkia internetin käyttäjiä yleisönä ja on näin ollen antanut suostumuksensa siihen, että kolmannet osapuolet välittävät itse kyseistä teosta.
- 38 Näin ollen tilanteessa, jossa tekijä on sallinut etukäteen nimenomaisesti ja varauksetta artikkeliansa julkaisemisen lehtitalon internetsivustolla turvautumatta lisäksi teknisiin toimenpiteisiin, joilla rajoitetaan pääsyä kyseisiin teoksiin muilta internetsivustoilta käsin, kyseisen tekijän voidaan katsoa sallineen mainittujen teosten välittämisen kaikille internetin käyttäjille (tuomio 16.11.2016, Soulier ja Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 39 Sitä vastoin tämän tuomion 33 ja 34 kohdassa muistutetun, yleisölle välittämisen käsitteen arvioimista kulloisessakin asiayhteydessä koskevan vaatimuksen mukaan unionin tuomioistuimen tämän tuomion 37 kohdassa tekemää toteamusta ei voida soveltaa silloin, kun oikeudenhaltija on alusta alkaen toteuttanut tai määrännyt toteutettaviksi teoksensa julkaisemista koskevia rajoittavia toimenpiteitä.
- 40 Erityisesti siinä tilanteessa, että sen sivuston käyttäjät, jolla klikattava linkki on, voivat kyseisen linkin avulla kiertää rajoittavia toimenpiteitä, jotka on toteutettu sillä sivustolla, jolla suojattu teos on, yleisön pääsyn rajoittamiseksi ainoastaan tilaajiin, jolloin kyseinen linkki merkitsee siis toimea, jota ilman mainitut käyttäjät eivät voisi tutustua levitettyihin teoksiin, kaikkia näitä käyttäjiä on pidettävä uutena yleisönä, jota tekijänoikeuden haltijat eivät ole ottaneet huomioon silloin, kun ne antoivat luvan alkuperäiseen välittämiseen, joten tällainen välittäminen yleisölle edellyttää tekijänoikeuden haltijoiden lupaa. Näin on etenkin silloin, kun teos ei ole enää yleisön saatavilla sivustolla, jolla se on alun perin välitetty, tai kun se on kyseisellä sivustolla vastedes yksinomaan rajoitetun yleisön saatavilla, vaikka se on mahdollista saada saataviin toisella internetsivustolla ilman tekijänoikeuden haltijoiden lupaa (tuomio 13.2.2014, Svensson ym., C-466/12, EU:C:2014:76, 31 kohta).
- 41 Pääasiassa on kuitenkin kyseessä nimenomaan tilanne, jossa tekijänoikeuden haltija pyrkii asettamaan lisenssin myöntämisen edellytykseksi framingin käyttämisen vastaisten rajoittavien toimenpiteiden toteuttamisen siten, että pääsyä sen teoksiin muilta kuin sen lisenssinsaaajien internetsivustoilta rajoitetaan. Tällaisessa tilanteessa kyseisen oikeudenhaltijan ei voida katsoa antaneen suostumustaan siihen, että kolmannet osapuolet voivat vapaasti välittää sen teoksia yleisölle.

- 42 Näin ollen tämän tuomion 38 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti on niin, että kun tekijänoikeuden haltija toteuttaa tai määrää lisenssinsaajansa toteuttamaan framingin käyttämisen vastaisia teknisiä toimenpiteitä, joilla rajoitetaan pääsyä sen teoksiin muilta internetsivustoilta kuin siltä internetsivustolta, jolla se on sallinut teostensa välittämisen yleisölle, tekijänoikeuden haltijan katsotaan ilmaiseensa tahtonsa liittää varauksia lupaan välittää sen teoksia yleisölle internetissä, jotta kyseisten teosten yleisö rajoitetaan ainoastaan tietyn internetsivuston käyttäjiin.
- 43 Näin ollen silloin, kun tekijänoikeuden haltija on toteuttanut tai velvoittanut lisenssinsaajat toteuttamaan framingin käyttämisen vastaisia rajoitettavia toimenpiteitä siten, että niillä rajoitetaan pääsyä sen teoksiin muilta internetsivustoilta kuin lisenssinhaltijoiden internetsivustoilta, alkuperäinen saataviin saattaminen alkuperäisellä internetsivustolla ja toissijainen saataviin saattaminen framingin avulla ovat eri välittämistä yleisölle, ja siksi kumpaankin niistä on saatava kyseisten oikeudenhaltijoiden suostumus (ks. analogisesti tuomio 29.11.2017, VCAST, C-265/16, EU:C:2017:913, 49 kohta).
- 44 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuimen 13.2.2014 antamasta tuomiosta Svensson ym. (C-466/12, EU:C:2014:76) tai 21.10.2014 antamasta määräyksestä BestWater International (C-348/13, ei julkaistu, EU:C:2014:2315) ei voida johtaa, että se, että internetsivustolle laitetaan linkkejä teoksiin, jotka ovat vapaasti saatavilla toisella internetsivustolla mutta jotka ovat tällä sivustolla ilman kyseisten teosten tekijänoikeuden haltijoiden lupaa, ei ole direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleisölle välittämistä. Kyseiset ratkaisut päinvastoin vahvistavat sen merkityksen, joka tällaisella luvalla on mainitun säännöksen kannalta, koska säännöksessä säädetään nimenomaisesti, että tekijänoikeuden haltijan on annettava lupa jokaiseen toimeen, jolla teos välitetään yleisölle (ks. vastaavasti tuomio 8.9.2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, 43 kohta).
- 45 Samat toteamukset pätevät silloin, kun kolmas osapuoli välittää yleisölle suojattuja teoksia, jotka ovat tekijänoikeuden haltijan luvalla vapaasti saatavilla tietyillä internetsivustoilla, vaikka oikeudenhaltija on toteuttanut tai velvoittanut lisenssinsaajat toteuttamaan teknisiä toimenpiteitä, joilla rajoitetaan pääsyä sen teoksiin muilta internetsivustoilta framingin avulla, millä pyritään siihen, että sen teosten yleisö rajoitetaan ainoastaan alkuperäisen internetsivuston käyttäjiin.
- 46 On täsmennettävä, että oikeusvarmuuden ja internetin moitteettoman toiminnan takaamiseksi tekijänoikeuden haltija voi rajoittaa suostumustaan ainoastaan direktiivin 2001/29 6 artiklan 1 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tehokkaiden teknisten toimenpiteiden avulla (ks. viimeksi mainitun osalta tuomio 23.1.2014, Nintendo ym., C-355/12, EU:C:2014:25, 24, 25 ja 27 kohta). Jos tällaisia toimenpiteitä ei toteuteta, voisi nimittäin erityisesti yksityishenkilöiden kannalta osoittautua vaikeaksi tarkistaa, onko kyseisen oikeudenhaltijan tarkoituksena ollut vastustaa teostensa framingia. Tällainen tarkistaminen olisi erityisen vaikeaa silloin, kun kyseiset oikeudet on alilisensoitu (ks. analogisesti tuomio 8.9.2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, 46 kohta).
- 47 Kuten julkisasiamies on lisäksi todennut ratkaisuehdotuksensa 73 ja 84 kohdassa, mainitunlaisissa olosuhteissa yleisö, jonka tekijänoikeuden haltija on ottanut huomioon silloin, kun hän on antanut luvan teoksensa välittämiseen internetsivustolla, jolla se on alun perin julkaistu, on muodostunut ainoastaan kyseisen sivuston käyttäjistä eikä sen internetsivuston käyttäjistä, jolle kyseinen teos on myöhemmin sijoitettu framingin avulla ilman mainitun haltijan lupaa, tai muista internetin käyttäjistä (ks. analogisesti tuomio 7.8.2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, 35 kohta).
- 48 Kun otetaan huomioon nämä seikat, on katsottava, että tällaisissa olosuhteissa sitä, että tekijänoikeudella suojattu teos, joka on saatettu oikeudenhaltijan suostumuksella vapaasti yleisön saataviin tietyllä internetsivustolla, sijoitetaan framingin avulla kolmannen osapuolen internetsivulle, on pidettävä tämän teoksen saattamisena uuden yleisön saataviin.

- 49 On toki niin, ettei voida jättää huomiotta sitä, että hyperlinkeillä, riippumatta siitä, käytetäänkö niitä framingin avulla tai ei, edistetään internetin moitteetonta toimintaa, jolla on erityinen merkitys perusoikeuskirjan 11 artiklassa taatulle sananvapaudelle ja tiedonvälityksen vapaudelle sekä mielipiteiden ja tietojen vaihdolle kyseisessä verkossa, jolle on ominaista valtaviin tietomäärien saatavuus (tuomio 29.7.2019, Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, 81 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 50 Lähestymistapa, jonka mukaan tekijänoikeuden haltijan oletetaan – siinäkin tapauksessa, että tämä on toteuttanut teostensa framingiä rajoittavia toimenpiteitä – antaneen suostumuksensa siihen, että kolmas osapuoli välittää kyseisiä teoksia yleisölle millä tahansa tavalla kaikille internetin käyttäjille, loukkaisi kuitenkin tälle direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 ja 3 kohdan nojalla kuuluvaa sammumatonta yksinoikeutta sallia tai kieltää teostensa välittäminen yleisölle.
- 51 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 100 ja 101 kohdassa, tekijänoikeuden haltijaa ei voida velvoittaa joko sietämään sitä, että joku muu käyttää sen teosta luvottomasti, tai vaihtoehtoisesti luopumaan teoksensa käytöstä, mahdollisesti lisenssisopimuksella.
- 52 Jos näet katsottaisiin, että aiemmin tekijänoikeuden haltijan luvalla toisella internetsivustolla välitetyn teoksen sijoittaminen framingin avulla kolmannen osapuolen internetsivulle ei merkitsisi kyseisen teoksen saattamista uuden yleisön saataville, vaikka kyseinen oikeudenhaltija on toteuttanut tai määrännyt toteutettaviksi framingin vastaisia suojatoimenpiteitä, tällainen tulkinta johtaisi välittämistä koskevan oikeuden sammumista koskevan säännön omaksumiseen (ks. analogisesti tuomio 7.8.2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, 32 ja 33 kohta).
- 53 Sen lisäksi, että mainittu sääntö olisi vastoin direktiivin 2001/29 3 artiklan 3 kohdan sanamuotoa, se myös veisi kyseiseltä tekijänoikeuden haltijalta kyseisen direktiivin johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa mainitun mahdollisuuden vaatia asianmukaista korvausta teoksensa käytöstä, ja näin olisi siitä huolimatta, että – kuten unionin tuomioistuimien on muistuttanut – immateriaalioikeuden ydinsisältönä on erityisesti taata kyseisten oikeuksien haltijoille mahdollisuus hyödyntää kaupallisesti suojatun aineiston levittämistä tai käyttöön antamista myöntämällä lisenssejä sitä vastaan, että se saa asianmukaisen korvauksen jokaisesta suojatun aineiston käytöstä (tuomio 7.8.2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 54 Jos mainitunlainen internetsivustolle sijoittaminen framingin avulla sallittaisiin ilman, että tekijänoikeuden haltija voisi vedota direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohdassa säädettyihin oikeuksiinsa, ei otettaisi huomioon mainitun direktiivin johdanto-osan 3 ja 31 perustelukappaleessa tarkoitettua oikeudenmukaista tasapainoa, joka on säilytettävä digitaalisessa ympäristössä yhtäältä tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien haltijoiden intressin saada immateriaalioikeuksilleen perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohdassa taattua suojaa ja toisaalta suojattujen teosten käyttäjien intressien ja perusoikeuksien, erityisesti perusoikeuskirjan 11 artiklassa taatun sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden, suojan sekä yleisen edun välillä (ks. analogisesti tuomio 7.8.2018, Renckhoff, C-161/17, EU:C:2018:634, 41 kohta).
- 55 Edellä esitetyn perusteella kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että tekijänoikeudella suojattujen teosten, jotka on saatettu tekijänoikeuden haltijan suostumuksella vapaasti yleisön saataviin tietyllä internetsivustolla, sijoittaminen framingin avulla kolmannen osapuolen internetsivulle on tässä säännöksessä tarkoitettua yleisölle välittämistä, jos kyseinen sijoittaminen toteutetaan kiertämällä framingin käyttämisen vastaiset suojatoimenpiteet, jotka oikeudenhaltija on toteuttanut tai määrännyt toteutettaviksi.

Oikeudenkäyntikulut

- 56 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että tekijänoikeudella suojattujen teosten, jotka on saatettu tekijänoikeuden haltijan suostumuksella vapaasti yleisön saataviin tietyllä internetsivustolla, sijoittaminen kehystekniikan (framing) avulla kolmannen osapuolen internetsivulle on tässä säännöksessä tarkoitettua yleisölle välittämistä, jos kyseinen sijoittaminen toteutetaan kiertämällä framingin käyttämisen vastaiset suojoimenpiteet, jotka oikeudenhaltija on toteuttanut tai määrännyt toteutettaviksi.

Allekirjoitukset